

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇEDE KELİME ÖĞRETİMİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

(An Evaluation on Vocabulary Teaching Turkish as a Foreign Language)

Neşe KARA ÖZKAN¹

Makale Süreci

ÖZ

Article History

Alındı / Received:
15.11.2020

Düzeltilme / Revised form:
02.12.2020

Kabul edildi / Accepted:
07.12.2020

Article Type:

Araştırma Makalesi
Research Article

Yabancı dil öğretiminde kelime öğretiminin önemli bir yeri vardır. Çünkü yeni bir dil öğrenmek o dilin kelimelerini öğrenmekle başlar. Bir kelimeyi tam olarak bilmek ve etkin biçimde kullanabilmek için yalnız onun anlamını bilmek yeterli değildir. Kelime hazinesi zenginleştikçe dil bilimsel yeterlikle birlikte dil becerileri de gelişir. Bugüne kadar kelime öğretimine gereken önemin verilmediği görülmektedir. Kelime ediniminin öğrencilerin bireysel çabalarına bağlı olduğu düşüncesinden hareketle dil bilgisi ve dil becerileri gelişimi için verilen eğitim sırasında kelime öğretimi ihmal edilmektedir. Bu araştırma ile yabancı dil olarak Türkçede çok üzerinde durulmayan kelime öğretiminin önemini vurgulamak, kelime öğretimi sırasında dikkat edilmesi gereken hususlar, yöntem ve teknikler üzerinde bir değerlendirme yapmak amaçlanmıştır. Yabancı dilde kelime öğretiminde kullanılan teknikler kelimelerin kolay ve kalıcı öğrenilmesini sağlar. Türkçe öğrenen bireylerin dili etkin kullanması ve iletişim kurması etkili bir kelime öğretimiyle mümkündür. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde üzerinde durulması gereken en önemli konulardan biri kelime öğretimidir. Türkçe iletişim becerilerinin geliştirilebilmesi için kelime öğretimine önem verilmelidir. Bunun için hedef kitlenin Türkçe öğrenme amacı ve seviyesinin bilinmesi gerekir. Bunları bilmekteki amaç onlara uygun yöntem ve tekniklerle kelime öğretimi yapabilmektir. Bu tekniklerle kelime öğretimi yapılırken öğretilecek kelimelerin tespiti ve ne kadar kelime öğretileceğinin bilinmesi gerekir. Araştırma, yabancı dil olarak Türkçe kelime öğretimine dikkat çekmesi, yapılan literatür taraması üzerinden öğretmenlere yol göstermesi açısından önemlidir. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizine dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kelime dağarcığını geliştirmenin önemi, bu amaçla kullanılacak yöntem ve teknikler, kelime öğretimi etkileyen faktörler ve kelime öğretiminde dikkat edilmesi gereken hususlar üzerinde durularak konuyla ilgili öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler:

yabancı dil olarak Türkçe öğretimi; kelime öğretimi; kelime hazinesi.

© 2020 BUAAD-BIJAR. Tüm hakları saklıdır.

Summary

Foreign language learning has become a necessity for various reasons around the world. Learning a foreign language first (if a different alphabet is not used) starts with learning the words of that language. Words are the units that are necessary in the construction of the sentence, which enable the existence or concepts to be expressed in the form of unions of sounds. Words, used alone or in combination, form meaning. The richness of vocabulary is the richness of meaning because there are words that have meaning alone as well as meaning by combining more than one word. Therefore, being able to master the language depends on knowing the words.

With this research, it is aimed to emphasize the importance of vocabulary teaching, which is not emphasized in Turkish as a foreign language, and to make an evaluation on the issues, methods and techniques that should be considered during vocabulary teaching. The research was carried out based on document analysis, one of the qualitative research methods.

¹ Dr., Aksaray İl Milli Eğitim Müdürlüğü, ns_kr@hotmail.com

Foreign language teaching starts with teaching words. Individuals learning Turkish as a foreign need to enrich their vocabulary so that they can express themselves and understand what they listen to and read. In foreign language teaching, language teaching is neglected during grammar teaching and language skills development studies, and it is thought that this is only the individual effort of the learner. As vocabulary learning should be done by using individual learning strategies, there are also practices that a language teacher should do in vocabulary teaching. This study is important in terms of drawing attention to teaching Turkish vocabulary as a foreign language and guiding teachers through the field research.

It is important to know the words and word groups of the target language in foreign language learning. The greater the partnership between the target language and one's native language, the easier it is to learn that language. For example, an Arab, Persian or Turkish noble person who learned Turkish as a foreign language can learn the language more quickly and easily due to the presence of common words; A German, English, French or an individual from a different language family learns much more difficult. Because both the scarcity of common words and the structure of the language are effective in this.

In foreign language teaching, it is seen that the focus is on grammar teaching with the development of four basic skills. Considering that language is a set of rules, the importance of grammar cannot be denied. However, words are the most necessary elements for the teaching of grammar because they have meaning and grammar rules can be presented in meaningful parts.

The richness of the vocabulary is effective in the effective use of the foreign language. Since vocabulary learning in a foreign language depends on students' foreign language learning abilities and individual studies, it varies from person to person. The main factors affecting the teaching of Turkish as a foreign language are as follows: Learning will, teacher attitudes, student readiness, student's mental and physical condition, learning environment and materials, learned environment, meeting student needs, tips, feedback and correction.

Teaching vocabulary in a foreign language is necessary for understanding the target language and for expressing oneself. A rich vocabulary is needed for the development of both language skills and learning the rules of the language. In this study, the importance of vocabulary teaching was emphasized by emphasizing the techniques to be used for the development of vocabulary in Turkish as a foreign language and the points to be considered. It was stated that foreign language teaching cannot be done with dominant grammar teaching, and the necessity of vocabulary in the development of comprehension and expression skills in communication was emphasized.

Teaching Turkish as a foreign language requires patience above all else and teaching within a plan. Because learning words in a new language, keeping them in mind and using them when necessary is a difficult process. Therefore, it needs to be repeated frequently. Here, the teacher should include activities for remembering the words learned in previous lessons. During the language teaching process, the teacher may encounter situations where students' attention is reduced and they feel a sense of failure. At such times, students need to be attentive with fun activities and encouraged by words that motivate success. It is important for the teacher to observe such situations and take appropriate measures in this direction in terms of motivation of the students.

The techniques used in teaching vocabulary should be suitable for the level of the target audience. At a basic level, firstly, the words to be used in communication in daily life should be taught, in addition, concrete assets should be taught in order to be effective in learning by using demonstration technique. As the level progresses, the meaning of the new word should be taught based on the knowledge of the students, using synonyms or antonyms, with the help of other words they know, and starting from the context. Finding Word meaning based on contextual clues is especially suitable for intermediate and advanced language learners. The classes in which vocabulary teaching is done should be rich in terms of visuals related to words. Visuals such as pictures and posters allow students to see the words they have just learned frequently and settle in their memories. However, one thing to note here is that these images should be updated as new words are learned. Otherwise, this technique will not be efficient.

While teaching Turkish words in a foreign language, it is necessary to pay attention to the number of words to be taught. Acting according to the level of the target audience, words should be taught neither too little to prevent the enrichment of their vocabulary nor too many to make it difficult for them to learn. In addition, changes in pronunciation and sound, genre and semantic differences should be emphasized during word studies.

Keywords: teaching Turkish as a foreign language; teaching words; vocabulary.

GİRİŞ

Dünya genelinde çeşitli sebeplerle yabancı dil öğrenimi bir ihtiyaç hâline gelmiştir. Yabancı dil öğrenimi öncelikle (eğer farklı bir alfabe kullanılmıyorsa) o dilin kelimelerini öğrenmekle başlar. Kelime, düşünsel veya simgesel olarak karşılık bulan varlık ve kavramların yazılı olarak ifade

edilmesidir (Karatay (2007: 142). Kantemir'e göre (1997: 178) kelime, anlamı olan ve cümlenin kurulmasında etkili olan ses veya sesler bütünüdür. Ediskun (1999: 87) ise kelimeyi anlamı ya da cümle içerisinde dilbilgisel görevi olan bir veya birkaç heceli ses işareti olarak tarif eder. Tanımlardan da anlaşıldığı gibi kelime cümlenin kurulumunda gerekli olan, varlık veya kavramların seslerden oluşan birlikler şeklinde ifade edilmesini sağlayan birimlerdir.

Kelimeler dilin kullanılabilmesi sağlayan parçalardır. Kelimeler tek başlarına ya da birlikte kullanıldıklarında anlamı oluştururlar. Kişi bir dilde ne kadar çok kelime bilirse ifade ve anlama gücü de o oranda gelişir. Kelime hazinesinin zenginliği anlam zenginliğidir çünkü tek başına anlam taşıyan kelimeler olduğu gibi birden fazla kelimenin birleşmesiyle de anlam oluşturulur. Dolayısıyla dile hâkim olabilmek kelimeleri bilmekten geçer. Stahl ve Nagy (2006: 5) kelime bilgisi zengin olan birinin dünya hakkında söyleyecek çok sözü olduğunu belirtir.

Yabancı dil öğreniminde hedef dile ait kelime ve kelime gruplarının bilinmesi önemlidir. Hedef dil ile kişinin ana dili arasındaki ortaklık ne kadar çok ise o dili öğrenmek de o kadar kolaydır. Örneğin Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bir Arap, Fars ya da Türk soylu bir kişi ortak kelimelerin varlığından dolayı dili daha çabuk ve kolay öğrenebilirken; bir Alman, İngiliz, Fransız veya farklı bir dil ailesine mensup birey çok daha zor öğrenir. Çünkü hem ortak kelimelerin azlığı hem de dilin yapısı bunda etkilidir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma ile yabancı dil olarak Türkçede kelime öğretiminin önemini vurgulamak, kelime öğretimi sırasında dikkat edilmesi gereken hususlar, yöntem ve teknikler üzerinde bir değerlendirme yapmak amaçlanmıştır.

Araştırmanın Önemi

Yabancı dil öğretimi kelime öğretimi ile başlar. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin kendilerini ifade etmeleri, dinlediklerini ve okuduklarını anlayabilmeleri için kelime hazinelerinin zenginleşmesi gerekir. Kelime hazinesinin zengin olması anlam dünyasını da zenginleştirir ve dil öğretimi amacına ulaşır. Ayrıca dil bilgisi öğretimi, okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerilerinin gelişiminde kelimeler önemli birer araçtır. Yabancı dil öğretiminde dil bilgisi öğretimi ve dil becerilerinin gelişimi çalışmaları sırasında kelime öğreniminin yalnız öğrenenin bireysel çabası olduğu düşünülmektedir. Kelime öğreniminin bireysel öğrenme stratejileri kullanılarak yapılması gerektiği gibi dil öğreten uzmanın da kelime öğretiminde hatırlatma amaçlı sık tekrar, soru-cevap, kelime oyunları, ödev kontrolü gibi uygulamalar bulunmaktadır. Bu araştırma yabancı dil olarak Türkçe kelime öğretimine dikkat çekmesi, yapılan alan araştırması üzerinden öğretmenlere yol göstermesi açısından önemlidir.

YÖNTEM

Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizine dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Yıldırım ve Şimşek'e göre (2013) doküman analizi araştırılması hedeflenen olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin incelenmesini kapsar. Dokümanlar, nitel araştırmalarda etkili bir şekilde kullanılan önemli bilgi kaynaklarıdır. Bu tür araştırmalarda araştırmacı ihtiyaç duyduğu veriye gözlem veya görüşme yapmaya gerek kalmadan sahip olabilir. Araştırmada yabancı dil olarak Türkçe kelime öğretimi için literatür araştırması yapılmış, toplanan veriler üzerinde içerik analizi yapılmıştır. Analizler sırasında dokümanların üzerine notlar tutularak kodlamalar yapılmıştır. Kodların değerlendirilmesi ile temalara ulaşılmıştır. Bu temalar: yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kelime öğretiminin yeri, kelime öğretiminde dikkat edilmesi gereken hususlar ve kelime öğretme yollarıdır.

BULGULAR

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminin etkili bir şekilde gerçekleşebilmesi için öğretmenlerin, kelimelerin dilin öğretilmesindeki yerini ve önemini bilerek, bu amaçla hedef kitleye uygun yöntem ve teknikleri kullanarak eğitim vermesi önemlidir. Bu bölümde yapılan araştırmada ulaşılan bilgiler doğrultusunda yabancılara Türkçe öğretiminde kelime öğretiminin yeri, bu çalışmalarda dikkat edilmesi gereken hususlar ve kelime öğretme yolları üzerinde durulmuştur.

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kelime Öğretiminin Yeri

Yabancı dilde kelime öğretiminin önemi vurgulansa da genel olarak bunun ihmal edildiği görülmektedir. Zimmerman (1997) ile Coaddy ve Huckin (1997) de kelime öğretiminin ihmal edildiği görüşünü savunmaktadırlar. Yabancı dil öğretiminin geçmişine bakıldığında kelime öğretiminin nasıl yapılması gerektiği bilinmemiştir. Kelimelerin dil eğitimi sırasında kendiliğinden ya da kelime listeleri halinde ezber yoluyla öğrenileceğine inanılmıştır (Schmitt, 2000: 288). Yabancı dil öğrenimi sürecine kelimelerin öğrenilmesiyle başlanır. Bu açıdan bakıldığında uygulanacak yöntem ve tekniklerin geliştirilmesi ve uygulanması daha çok önem kazanmaktadır.

Yabancı dil öğretiminde dört temel becerinin gelişimiyle birlikte dil bilgisi öğretimine odaklanıldığı görülmektedir. Dilin bir kurallar bütünü olduğu düşünüldüğünde dil bilgisinin önemi yadsınamaz. Ancak kelimeler dil bilgisinin öğretiminin gerçekleştirilmesi için en gerekli unsurlardır çünkü anlamı taşıyan onlardır ve dil bilgisi kuralları anlamlı parçalarla sunulabilir. Gough'a göre (2001: 3) sadece dil bilgisine hâkim olarak duygu, düşünce ve isteklerimizi anlatamazken kelimelerle birçok şeyi ifade edebiliriz. Dolayısıyla ne kadar çok kelime bilinirse kişi o kadar rahat iletişim kurabilir. Kelime bilgisinin önemini vurgulayan McCarthy (1990: 1), bireyin hedef dilde anlamlı bir iletişim kurabilmesinin kelime bilgisine bağlı olduğuna dikkat çekmektedir. Aynı görüşü savunan

Rivers (1983: 125) da kelime hazinesinin yeterli olmaması durumunda sahip olunan dil bilgisinin bir anlamının olmayacağını ifade etmektedir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde de kelimeler dil bilgisinin anlatımı için bir araç olduğu gibi anlama ve anlatma becerileri için de son derece gerekli ve önemli dil parçalarıdır.

Kişinin etkin olarak kullandığı ya da bildiği kelimelerin tamamı onun kelime hazinesini oluşturur. Bu kelimeler onun öğrenme hayatı sonunda hafızasında depolanan birikimdir (Güleryüz, 2002: 13). Bireyin sahip olduğu kelime hazinesinin zenginliği onun anlama ve anlatma becerisinde etkilidir. Bireyin kelime hazinesinde bulunan kelimeleri etkili olarak kullanıp kullanmadığı önemlidir. Çünkü bu durum kişide iki çeşit kelime kadrosunun varlığını gösterir. Bunlar etkin kelime kadrosu ve edilgin kelime kadrosudur. Etkin kelimeler konuşma ya da yazmada kullanılan kelimelerdir. Edilgin kelimeler de okuma ya da dinlemede yani anlamada karşılaşılan kelimelerdir (Nurlu ve Sarıca, 2015: 22). Edilgin kelime hazinesi etkin kelime hazinesinin yaklaşık dört katıdır (Güney ve Aytan, 2014: 619, Jalongo ve Sobolak 2010'dan). Yabancı dil öğrenme sürecinde birey süreç içerisinde ders içi ve ders dışı ortamlarda hedef dile ait kelimelerle karşılaşır. Bunlardan bazılarını kendi birikiminden faydalanarak anlamlandırır ya da dışsal bir kaynaktan yararlanarak öğrenir veya hatırlar. Bu kelimeler edilgin kelimelerdir ve bahsedildiği gibi etkin kelimelerden sayıca çok daha fazladır. Bu, kişinin anlama becerisinin gelişmesinde etkilidir. Yabancı dil öğrenen kişi bu kelime kadrosuyla hedef dilde duyduğu bir şarkıyı veya diyalogu, okuduğu bir haberi ve gördüğü bir reklamı anlayabilir. Ancak bu kelimeleri iletişimde kullanmayabilir. Bu sebeple bunlar, edilgin kelimeler olarak adlandırılır. Etkin kelimeler de kişinin yazılı ve sözlü iletişimde kendi kelime hazinesinden seçip bilinçli olarak kullandığı kelimelerdir.

Thornbury (2002: 2), kelimenin yazılışını, okunuşunu, türünü, aldığı ekleri ve böylelikle yapısal ve anlamsal değişikliğini, diğer kelimelerle kurduğu ilişkiyi ve anlamını bilmek gerektiği belirtir. Kelimelerin tam olarak öğrenilebilmesi için kişinin bunları hedef dilde yazılı ve sözlü olarak anlayabilmesi ve kendisine sorulduğunda anlamı hatırlayabilmesi gerekir. Ayrıca kelimenin etkin bir şekilde kullanılması, doğru telaffuz edilmesi ve diğer anlamlarının neler olduğunun bilinmesi de önemli hususlardır (Demirel, 2016: 115). Kelime öğrenim süreci bir kelimenin anlamını bilmekle başlar. Bu süreçte onun cümle içinde kullanıldığı yer ve diğer kelimelerle kurduğu anlam ilişkisi anlamın kavranmasında etkilidir. Ayrıca herhangi bir kelimenin anlamının tam olarak öğrenilmesi için onunla defalarca karşılaşmak gerekir (Sarıgül, 2017: 93). Kelimelerin anlamlarının tam olarak öğrenilmesi onların yazılı ve sözlü iletişimde etkili bir şekilde kullanılmasını sağlar. Türkçede kelimeler birbirinden farklı anlamları taşıyabilmektedir. Örneğin “soğuk” kelimesi ısısı düşük olan anlamında kullanılabilirdiği gibi duygusu ve sevgisi olmayan anlamını da içermektedir (TDK, 1998: 2000). Aynı durum “düşmek” eylemi için de geçerlidir. “Elma ağaçtan düştü” cümlesinde eylem

gerçek anlamıyla kullanılmıştır. “Saçları omuzlarına düşüyordu.” cümlesinde değmek, “Karnındaki bebek düştü.” cümlesinde zamanından önce doğum yaparak bebeğin ölmesi, “Kız isteme konuşmasını yapmak babaya düşer.” cümlesinde yakışık almak, “Mirastan bana iki dükkan düştü.” cümlesinde payına kalmak anlamları bulunmaktadır (TDK, 1998: 659). Görüldüğü gibi bir kelime birbirinden farklı anlamlar içerebilmektedir. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen kişi kelimelerle ne kadar sık karşılaşır ise kelimelerin anlamlarını o kadar iyi kavrayabilir ve bu kelimeleri de iletişimde rahatlıkla kullanabilir.

Bir kelimeyi tam olarak bilmek onun biçim, anlam ve kullanım olmak üzere üç temel boyutunu bilmeyi gerektirir (Nation, 2001: 27). Kelimenin kökü ve aldığı ekler onun biçimiyle ilgilidir. Kelimenin bir gösterge olarak ifadesi anlamsal boyutudur. Hangi kelimelerle birlikte kullanıldığını bilmek ve dil bilimsel kurallar içinde yerini bilmek de kullanımıyla ilgilidir. Biçim, anlam ve kullanımını kavramak ve uygulayabilir duruma gelmek onun tam olarak öğrenildiğini gösterir ve bu da yabancı dil öğretiminde oldukça önemlidir.

Yabancı Dil Olarak Türkçe Kelime Öğretiminde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

Yabancı dil eğitimi planlı ve programlı olarak yürütülmesi gereken bir süreçtir. Bu alanda bugüne kadar pek çok yaklaşım ve yöntem geliştirilmiştir. Hedef kitlenin yaşını, milliyetini ve dil öğrenme amacını dikkate alarak öğretilmesi hedeflenen becerilerin kazandırılması için, geliştirilen yöntem ve tekniklerden uygun olanlarının seçilerek öğretimin yapılması gerekir. Dil öğretiminde ve öğreniminde kelime hazinesinin zenginliği oldukça önemlidir. Bu bağlamda Allen’a göre (1983: 41) öğretmen ve öğrencilerin bilmesi gerekenler hususlar şunlardır: İnsanlar bir kelimeyi ona gereksinim duyduklarında daha kolay öğrenirler. Öğretmenler, öğrencilerin hedef kelimeye ihtiyaç duymalarını sağlayacak ortamlar yaratmalıdırlar. Kelimeye ihtiyaç duyulması hissini sağlamak için onun anlamının sorulması yeterli değildir. Bir kelimeyi duymak, görmek ve anlamak öğrenimin sadece ilk adımlarını oluşturur. Bu aşamalardan sonra öğrencilerin öğrendikleri kelimeleri kullanmalarına fırsat verilmelidir.

Yabancı dilde kelime öğretiminde üzerinde durulan bir başka önemli husus hangi seviyede hangi kelimelerin öğretilmesi gerektiğidir. Avrupa Diller İçin Ortak Öneriler Çerçevesi dillerin yapılarının birbirinden farklı olduğundan hareketle her dilin kendi yapısı içinde değerlendirilmesi gerektiğine dikkat çekerken, hangi seviyede nelerin öğretilmesi veya öğretilmemesi gerektiğini o dilin kendi durumuna bırakmıştır (Korkmaz, 2019: 105). Aksan’a göre (2000:19) bir dildeki kelime sayısı ne kadar fazla olursa olsun ve insanlar bunun ne kadarını bilirlerse bilsinler günlük iletişimde kullanılan kelime sayısı birkaç bini geçmemektedir. İşte bu birkaç binlik kelimeyi tespit edebilmek için de kelime sıklık listeleri bulunmaktadır. Nation (2005: 48-49), kullanım sıklığının fazla olduğu kelimelere zaman ayrılması ve kelimenin öğretiminde de onunla ilgili olarak nelerin öğretilmesi

gerektiğinin belirlenmesini belirtir. Sık kullanılan kelimelerin öğretimi hedef dilin öğrenilmesi için az kullanılan kelimelerin öğretimine oranla daha çok başarı sağlar. Çünkü en sık kullanılan sözcükler günlük hayatta en sık karşılaşılan sözcüklerdir. Dolayısıyla bu kelimelerin öğrenilmesi hedef dilin öğrenilmesini de sağlar. Yazılı ve sözlü iletişimde bu kelimelerin bilinmesi dil öğrenen için öğrenme sürecinde oldukça önemli bir yol almasını sağlar.

Yabancı dilde kelime öğretiminde üzerinde durulması gereken önemli hususlardan biri hangi seviyede ne tür kelimelerin öğretilmesi gerektiğidir. Kelimelerin somut ve soyut anlam taşımaları onların öğretilmesinde etkilidir. Şöyle ki, özellikle temel seviyede herhangi bir görselle veya sınıf ortamında somut bir şekilde gösterilebilen varlıkların öğretimi soyut kelimelere göre çok daha kolaydır. Çünkü somut anlamlı kelimeler öğrenenin zihninde gösterge olarak karşılık bulur. Ders işlenişi esnasında öğretmenin “çanta” kelimesini öğretirken çantanın kendini göstermesi onun çok kolay ve hızlı şekilde öğrenilmesini sağlar. Sınıfta somut olarak gösterilemese de resimlerle anlatılabilen kelimelerin öğrenilmesi soyut kavramlara göre daha kolaydır. İlerleyen seviyelerde ise kelime hazinesinde biriken kelimeler soyut veya somut kelimelerin öğrenilmesinde faydalı olacaktır. Thornbury (2002: 81) soyut kelimelerin somut kelimelere göre daha zor öğrenildiğini belirtmektedir. Çünkü soyut kelimelerin öğretimi için canlandırma, kelimenin eş veya zıt anlamlısını kullanma, tanım cümlesi oluşturma gibi teknikler kullanılırken; somut kelimeleri yalnız resim yoluyla bile sunmak yeterlidir.

Yabancı dilde kelime öğretiminde dikkat edilmesi gereken diğer bir husus hedef kitleye ne kadar kelime öğretiliceğidir. Demirel (2016: 115), 40-50 dakikalık bir derste 5-10 kelimenin öğretilmesinin uygun olduğunu belirtir. Ona göre öğrenci grubunun niteliğine göre bu sayı 20-30 kelimeye kadar çıkarılabilir. Öğretilecek kelimelerin sayısında bir standart olmamakla birlikte bu sayı hedef kitlenin seviyesine göre değişir. Bunun yanı sıra öğrencilerin ana dili de ortak kelime varlığı açısından hedeflenen kelime sayısında etkilidir. Türk dil Kurumu tarafından 1998’de yayımlanan Türkçe Sözlük’te dilimizde çok kullanılan alıntı kelimelerin dağılımına bakıldığında 5566 kelimeyle Arapçanın %45 olduğu görülmektedir (İşahara, 2005: 4-5). Türkçede Arapça kökenli kelimelerin fazla olması ortak kelimelerin Araplara Türkçe öğretimi sırasında bir avantaj olarak görülebilir (Özçakmak, 2019). Dolayısıyla Arap bir öğrenci Türkçede bulunan Arapça kelimelerin çokluğu nedeniyle kelime hazinesi daha kısa sürede zenginleşir. Böyle sınıflarda bir derste rahatlıkla yirmiden fazla kelime öğretilir. Bunun dışında kelime öğretiminde sayının gerektiğinden fazla olmaması gerekir. Aksi hâlde öğrencilerde dili öğrenememeye yönelik bir algı oluşur ve hedeflenen başarı sağlanamaz. Ayrıca kelime sayısının çok az olması da dil öğretiminde ilerleme sağlanmasına engel olur. Bu nedenle öğretmenlerin kelime sayısında hassas davranmaları gerekir.

Bireyin yabancı dili etkili kullanabilmesinde kelime hazinesinin zenginliği etkilidir. Yabancı dilde kelime öğrenimi öğrencilerin yabancı dil öğrenme yetenekleri ve bireysel çalışmalarına bağlı olduğundan kişiden kişiye değişmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe kelime öğretimini etkileyen başlıca faktörler şunlardır: Öğrenme isteği, öğretmen tutumları, öğrenci hazırbulunuşluğu, öğrencinin ruhsal ve bedensel durumu, öğrenme ortamı ve materyaller, öğrenilen çevre, öğrenci ihtiyaçlarını karşılama, ipucu, dönüt ve düzeltmedir (Kana ve Keskin, 2014: 426-427). Kişinin Türkçeyi öğrenme arzusu kelime öğrenimini etkileyen en önemli unsurların başında gelir. Çünkü kişi öğrenmeye karşı ne kadar hevesli ise kelimeleri de o kadar istekle öğrenir. Öğretmenin tutumu da dil öğretiminde oldukça etkilidir. Yabancı dil öğrenimi uzun bir süreç gerektirir. Öğrenciler bu süreçte çeşitli yanlışlıklar yaparlar ve bunların düzeltmek de onlar için kolay olmayabilir. Özellikle telaffuz hatalarının düzeltilmesi zaman alır. Öğrenciler daha önce karşılaştıkları kelimeleri de kolaylıkla unutabilirler. Bu gibi zorluklarda öğretmenin sabırlı ve anlayışlı olması, onları dil öğrenmeye güdüleyici, başarıya hissini tattırarak tavır ve davranışlar sergilemesi gerekir. Öğrencilere seviyelerinden fazla eğitim vermek hazırbulunuşluklarını olumsuz yönde etkileyebilir. Bu nedenle onların hazırbulunuşluklarına uygun eğitim verilmesi dil eğitiminde başarıya ulaşmak için önemlidir. Türkiye'ye çeşitli sebeplerle dil öğrenmeye gelen yabancılar her şeyden önce kendi vatanlarından uzakta oldukları için bu süreç psikolojik olarak da onlar için zordur. Yalnızlıktan ve yakınlarına duydukları özlemden dolayı onlara kendilerini güvende hissedebilecekleri bir ortam sağlanması önemlidir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretildiği ortamlarda kelime öğretiminin etkili bir şekilde yapılabilmesi için sınıf panolarının öğrenilen kelimelerle ilgili görseller açısından da zengin olması gerekir. Böylelikle öğrenciler sınıfta buldukları süre boyunca afiş ve poster gibi materyallerle sık sık karşılaşacağından kelimeler kolaylıkla zihne yerleşebilir. Yabancı dil öğreniminin, hedef dilin konuşulduğu ülkede yapılması dille sürekli iç içe bulunulacağından dolayı çok daha verimli olmaktadır. Kelime öğrenimi açısından düşünüldüğünde kişi kendi ana dilini konuşmaya pek fırsat bulamayacağından çevresindekilerle iletişim kurabilmek için hedef dildeki kelimeleri öğrenmek durumunda kalır. Bu da kelime öğretimini etkileyen önemli faktörlerden biridir. Yabancı dil öğretimine öncelikle öğrencilerin alışveriş, ulaşım, beslenme gibi günlük ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri ortamlarda gerekli olan kelimeler ve dil yapıları öğretilir. Böylelikle öğrenci hedef dilde öğrendiklerini uygulama fırsatı bulur. Öğretmenin öğrencilere vereceği ipucu, dönüt ve düzeltmeler kelimelerin öğrenilmesini ve hatırlanmasını sağlar. Yabancılar Türkçe kelime öğretiminde bu hususlara dikkat ederek kelime öğretmek dilimizin öğrenilmesinde başarıya ulaşılmasında etkilidir.

Ana dilde veya yabancı dilde kelimeler defalarca karşılaşıldığında veya kullanıldığında öğrenilir, bu nedenle öğretilmesi amaçlanan kelimeler de sık sık tekrar edilmelidir (Tanın, 2004: 40, Davies ve Pearse 2000'den). Ulaşılan bilgiler bellekte depolanır ve ihtiyaç duyulduğunda da buradan

geri çağrılır. Hatırlanması gereken bilgiler kısa süreli bellekten uzun süreli belleğe gönderilmelidir. Uzun süreli bellek öğrenilen bilgilerin depolandığı alandır. Kelimeler anlamca birbirinden kopuk olduğunda çabuk unutulurlar. Bu sebeple ilk duyulduğunda ya da görüldüğünde kısa süreli belleğe alınan kelimeler tekrarlar yoluyla uzun süreli belleğe aktarılmalıdır. Böylelikle öğrenilenler kalıcı hâle gelir (Çetinkaya, 2005: 69). Yabancı dil öğrenimi sık tekrar yapmayı gerektirir. Karşılaşılan yeni kelimeler ilk görüşte anlamı öğrenilse bile hafızada kalıcı olmaz. Öğretmen öğrenilen kelimelerin tekrar hatırlanıp kullanılmasını sağlayacak durumlar oluşturmmalıdır ve öğrencileri ders dışında da sık tekrarlar yapması konusunda yönlendirmelidir. Öğrenilen kelimelerden oluşan ara sınavlar da kelime öğreniminde etkilidir. Bunun için boşluk doldurma ve eşleştirme gibi etkinlikler uygundur.

Yabancı Dil Olarak Türkçede Kelime Öğretme Yolları

Bir dilin yabancılara nasıl öğretileceği konusunda pek çok araştırma yapılmış, çeşitli yöntem ve teknikler kullanılmıştır. Uygulamalar sırasında çeşitli ihtiyaçlar doğrultusunda birtakım yöntemsel değişiklikler yapılmıştır. Önceleri dil bilgisi öğretimi ve çeviriye ağırlık verilirken iletişim kurmada eksiklik yaşandığından dilin yalnız okuma ve yazma ile sınırlı tutulamayacağı görülmüş ve dinleme ve konuşma becerilerine de ağırlık verilmiştir. Yöntem sorunu bugünkü aşamasına gelene kadar çeşitli tartışmalara konu olmuş ve bu konuda yenilikler yapılmıştır. Yabancı dil olarak Türkçede kelime öğretiminde de uygun yöntem ve tekniklerin kullanılması gerekir.

Yabancı dilde kelime öğretiminde uygulanacak tek bir yol yoktur. Kelimelerin hızlı ve etkili şekilde öğretilmesi için birçok yol kullanılabilir. Burada önemli olan öğretmenin hangi kelimeleri nasıl bir yolla öğreteceğini belirlemesidir (Başkan, 1969: 94). Yabancı dilde kelime öğretiminde kullanılan başlıca teknikler şunlardır: Görsel araç ve gereçler kullanmak, daha önce öğrenilen kelimeleri kullanmak, beden hareketlerini kullanmak, yönergeleri kullanmak, çeviri yapmak, sözcükleri bağlam içinde öğretmek (Tanın, 2004: 60-72).

Yabancı dilde kelime öğretimi yapılırken özellikle temel düzeyde en çok kullanılan tekniklerden biri görsel araç ve gereçleri kullanmaktır. Çünkü temel düzeyde kelime öğretimine gösterilmesi kolay ve yakın çevrede bulunan nesnelerin öğretilmesi öğrencinin daha kolay aklında kalmasını sağlar. Sınıf ortamında gösterilemeyen varlıklar da resim ve fotoğraf yoluyla afiş, poster, katalog, hafıza kartları gibi materyallerle gösterilir. Somut varlıkların öğretimi bu yolla çok daha kolay ve etkilidir.

Öğretmen yeni kelimeleri öğretirken daha önce öğrettiği kelimelerden yararlanabilir. Böylelikle öğrenci hem eski kelimeyi hatırlar hem de yeni kelimeyi öğrenir. Bunun için öğretmen kelimelerin eş, yakın ve zıt anlamlarından, örneklerden, hedef dildeki tanımlamalardan, gruplandırmalardan, derecelendirmelerden ve yabancı dilden Türkçeye geçen kelimelerden yararlanır (Tanın, 2004: 65-68). Özellikle temel ve seviyede kelimelerin anlam ilişkilerinden (eş, karşıt, yakın gibi), örneklerden,

gruplandırma ve derecelendirmelerden yararlanılırken; ileri seviyede bunların yanı sıra hedef dildeki tanımlarla kelime öğretimi yapılır.

Yabancı dilde kelime öğretiminde beden hareketleri rahatlıkla kullanılabilir. Özellikle “oturmak, kalkmak, yürümek, koşmak, inmek, çıkmak” gibi eylemler beden hareketleriyle rahatlıkla anlatılabilir. Eylemlerin anlatımı sırasında gereken nesnelere de bu sırada öğretilebilir. Örneğin keman çalma hareketiyle “keman” anlatılabildiği gibi çorap giyme hareketiyle de “çorap” anlatılabilir.

Özellikle temel seviyede kullanılmak üzere sınıf ortamında kullanılacak bazı yönergeler oluşturulur ve bunların ana dildeki karşılıkları verilir. Bunlar “Bu nedir, soru sorabilir miyim, tekrar edin, yazın, okuyun, anladın mı, anladım, anlamadım, doğru, yanlış, biliyorum, bilmiyorum, unuttum, derse ara verelim, örnek verin, harika, dikkat etmelisin” gibi ders sırasında sıkça kullanılan yönergeler sınıf duvarlarında sergilenir ve öğrencilerden bunları öğrenmeleri istenir. Derste bu yönergelerin kullanılacağı zamanlarda sadece Türkçe konuşmalarına izin verilir, ana dil kullanımı yasaklanır. Öğrenci bu şekilde hedef dili kısa cümleler halinde kullanmaya başlar. Böylelikle Türkçe kelimeler zihinde çeviriye gerek kalmadan öğrenilmiş olur.

Yabancı dilde kelime öğretiminde kullanılan yollardan biri çeviri yapmaktır. Çeviri, daha çok zarfların ve somut kavramların anlatılmasında kullanışlı olabilir (Tanın, 2004: 71). Öğrencinin ana dili biliniyorsa bazı durumlarda zamandan tasarruf ederek kelimeyi anlatmak için çeviri yapılabilir. Ancak burada dikkat edilmesi gereken, öğrencinin hedef dilde düşünmesini sağlamak için çeviriye mümkün olduğunca az başvurmalıdır.

Kelime öğretiminde kullanılacak bir diğer yol kelimeleri bağlam içinde öğretmektir. Kelimelerin çoğunun tek başına anlamları olduğu gibi başka kelimelerle bir araya gelerek oluşturdukları cümlelerde bambaşka bir anlam ifade edebilirler. Dolayısıyla kelimelerin anlamı içinde buldukları bağlama göre değişir ve bu bağlam içerisinde öğretilebilir. Örneğin “kesmek” kelimesi “Ekmeği bıçakla kesiyor.” cümlesinde parçalara ayırmak; “Müdür, konuşmasını kesti.” cümlesinde son vermek; “Patron maaşımdan kesti.” cümlesinde bir şeyin bir kısmını vermemek anlamında kullanılmıştır (TDK, 1998: 1282). Görüldüğü Türkçede bir kelime birden fazla anlamda kullanılabilir. Hedef dile yönelik anlama ilişkin çıkarımda bulunabilecek kadar birikimi olan öğrencilere metinde bulunan ipuçlarını göstererek kelimeyi öğretebiliriz. Ancak bu yol, hedef dildeki bilgileri bağlamdan öğrenmek için yetersiz olan temel seviyede kullanıma uygun değildir.

Yabancı dilde kelime öğretimi kolay ve net olmalı, kelimeyi anlatmak için karmaşık açıklamalar yapılmamalıdır (Nation, 2005: 1). Öğrencilerin kelimeyi öğrenebilmesi için anlamının yanı sıra telaffuzu ve yazımı da gösterilmelidir. Bu nedenle kelime tahtaya yazılmalı ve birkaç defa tekrar ederek okunmalıdır. Kelime öğretiminin yapılması için öğretmenin kelimeye dikkat çekmesi de önemlidir. Kelimelere üç farklı dikkat çekme yolu bulunur. Bunlar kelime anlamının öğretilmesi,

şekline dikkat çekme ve kullanımına dikkat çekmedir. Kelimenin anlamına ana dildeki karşılığı verilerek, onunla ilgili görseller gösterilerek, bağlam ipuçlarını vererek, eş veya karşıt anlamları verilerek dikkat çekilebilir. Kelimenin yazılışı ve aldığı ekleri göstererek, telaffuzunu tekrarlayarak da şekline dikkat çekilir. Kelimenin resmi durumlarda ya da günlük konuşma dilindeki kullanımını göstererek onun nasıl kullanıldığına dikkat çekilir (Nation, 2005: 1).

Yabancı dilde kelime öğretim teknikleri görsel, işitsel, kinestetik, yaratıcı, analitik, işbirlikçi, bireysel olarak gruplandırılabilir. Bazı öğrenciler yazı ve resim gibi görsellerle öğrendikleri zihinlerine daha yerleşir ve bu yolla daha kolay kelime öğrenirler. Bu durum onların görsel zekâlarının daha gelişmiş olmasından kaynaklanmaktadır. İşitsel zekâsı gelişenler de daha çok diyalog ve şarkı dinleyerek öğrenirler. Özellikle çocuklara kelime öğretiminde birbiriyle uyumlu kelimelerden oluşan şarkılarla dil öğretimi keyifli ve verimli olur. Bazı dil öğrencileri de dokunarak ve hareket ederek öğrenirler. Bunlar kendi kendilerine konuşarak, bir topluluk önünde sunum yapıyormuş gibi anlatarak veya kelimeleri defalarca yazarak kelime öğrenirler. Analitik düşünen kimi öğrenciler de dil öğrenirken kelimeler arasında bağ kurup kural oluştururlar. Kimileri de dili kendilerine özgü yöntemlerle yaratıcı şekilde öğrenir. Bazı öğrenciler başkalarıyla diyalog kurarak veya soru-cevap çalışmasıyla işbirliği halinde öğrenirken kimileri de yalnız çalışarak daha kolay öğrenir (Hasekioglu, 2009: 39). Yabancı dil olarak Türkçe öğreten uzmanların kelime öğretimi etkinliklerinde tekdüzelikten uzak biçimde, öğrenme türlerine hitap edecek çeşitlilik bulundurmaları gerekir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Yabancı dilde kelime öğretimi hedef dilin anlaşılması ve kişinin kendini ifade edebilmesi için gereklidir. Hem dil becerilerinin gelişimi hem de dilin kurallarının öğrenilmesi için kelime hazinesinin zengin olmasına ihtiyaç duyulur. Bu çalışmada yabancı dil olarak Türkçede kelime hazinesinin geliştirilmesi için kullanılacak teknikler ve dikkat edilmesi gereken hususlar üzerinde durularak kelime öğretiminin önemi vurgulanmıştır. Yabancı dil öğretiminin baskın bir dil bilgisi öğretimiyle yapılamayacağı belirtilerek, iletişimde anlama ve anlatma becerilerinin gelişiminde kelime bilgisinin gerekliliği üzerinde durulmuştur.

Yabancı dil olarak Türkçe kelime öğretimi her şeyden önce sabırlı olmayı ve öğretimin bir plan dâhilinde yapılmasını gerektirir. Çünkü yeni bir dilde kelimeleri öğrenmek, akılda tutmak ve gerektiğinde kullanmak zor bir süreçtir. Bu nedenle sık tekrar yapılması gerekir. Burada öğretmen önceki derslerde öğrenilen kelimelerin hatırlanmasına yönelik etkinliklere yer vermelidir. Dil öğretme sürecinde öğretmen öğrencilerin ilgi ve dikkatlerinin azaldığı, başarısızlık hissine kapıldıkları durumlarla karşılaşabilir. Böyle zamanlarda öğrencilerin eğlenceli etkinliklerle dikkatlerini toplamak, başarıya güdüleyici sözlerle cesaretlendirilmelerine ihtiyaçları vardır.

Öğretmenin derste böylesi durumları gözetmesi ve bu yönde uygun tedbirler alması öğrencilerin motivasyonunun sağlanması açısından önemlidir.

Kelime öğretiminde kullanılan teknikler hedef kitlenin seviyesine uygun olmalıdır. Büyükikiz ve Hasırcı da (2013: 149) kelime öğretiminin doğru ve uygun tekniklerle yapılmasının, öğrencilerin kelimeleri yerinde kullanmasını sağlayacağını belirtmektedir. Temel düzeyde öncelikle günlük hayatta iletişim kurarken kullanacağı kelimeler öğretilmeli, bunun yanı sıra gösteri tekniğini kullanarak öğrenmenin etkili olması açısından somut varlıklar öğretilmelidir. Seviye ilerledikçe öğrencilerin birikimlerinden yola çıkarak eş veya zıt anlamlı kelimeleri kullanarak, bildiği diğer kelimelerden yardım alarak ve bağlamdan hareketle yeni kelimenin anlamı öğretilmelidir. Bağlamda bulunan ipuçlarından hareketle kelime anlamı bulunması özellikle orta ve ileri seviye dil öğrencileri için uygundur. Harmer da (1992: 24), öğrenciler kelimeleri tek bir öge olarak öğrenmektense bağlamdan öğrendiklerinde onların hatırlanması daha kolay olduğunu vurgulamaktadır.

Kelime öğretiminin yapıldığı sınıflar kelimelerle ilgili görseller bakımından zengin olmalıdır. Resim ve afiş gibi görseller öğrencilerin yeni öğrendikleri kelimeleri sık sık görerek hafızalarına yerleşmelerini sağlar. Ancak burada dikkat edilmesi gereken bir husus bu görsellerin yeni kelimeler öğretildikçe güncellenmesi gerektiğidir. Aksi halde bu teknik verimli olmayacaktır.

Yabancı dilde Türkçe kelime öğretirken öğretilcek kelimelerin sayısına da dikkat etmek gerekir. Hedef kitlenin seviyesine göre hareket ederek, ne kelime dağarcıklarının zenginleşmesine engel olacak kadar az ne de onların öğrenmelerini güçleştirecek kadar fazla sayıda kelime öğretimi yapılmalıdır. Ayrıca öğrencilere kelime çalışmaları sırasında telaffuz ve ses değişiklikleri, tür ve anlamsal farklılıkların üzerinde durulmalıdır. Sarıgül de (2017: 102) bu doğrultuda bir kelimeyi tam olarak bilmenin onun okunuşu, yazılışı, çeşidi ve dilbilgisi yapısının verilmesiyle ilgili olduğunu belirtir.

KAYNAKÇA

- Aksan, D. (2000). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*. C.4. Ankara: TDK Yayınları.
- Allen, V. F. (1983). *Techniques in Teaching Vocabulary*. New York: Oxford University Press.
- Başkan, Ö. (1969). *Yabancı Dil Öğretimi: İlkeler ve Çözümler*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Coady, J. ve Huckin, T. (1997). *Second Language Vocabulary Acquisition*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Çetinkaya, Z. (2005). “Basit Tekrar ve Alıştırmalar Yoluyla Sözcük Öğretimi”. *Dil Dergisi* 130, 68-85.
- Demirel, Ö. (2016). *Yabancı Dil Öğretimi Dil Pasaportu Dil Biyografisi Dil Dosyası*. Ankara: Pegem Akademi.
- Ediskun, H. (1999). *Türk Dil Bilgisi (Sesbilgisi – Biçimbilgisi – Cümlebilgisi)*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Gough, C. (2001). *English Vocabulary Organizer 100 Topics for Self Study*. England: LTP Language.
- Güleryüz, H. (2002). *Yaratıcı Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Güney, N. ve Aytan, T. (2014). “Aktif Kelime Hazinesini Geliştirmeye Yönelik Bir Etkinlik Önerisi: Tabu”. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi* 2(5), 617-628.
- Harmer, J. (1992). *The Practice of English Language Teaching*. London: Longman.
- Hasekioğlu, I. (2009). “*Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Sözcük Bilgisi Öğretimi – Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe I Serisinde Sözcük Öğretiminin Değerlendirilmesi ve Sözcük Öğretimi İçin Uygulama Örnekleri* - . Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- İşahara, A. (2005). “*Yazı Dilindeki Alıntı Kelimelerin Türkçeleşme Süreçleri*”. Yayımlanmamış yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Kana, F. ve Keskin, D. (2014). “Yabancı Dil olarak Türkçe Sözcük Öğretimi”. Şahin, A. (Ed.) *Yabancı dil Olarak Türkçe Eğitimi Kuramlar, Yaklaşımlar, Etkinlikler* içinde, 417-440, Ankara: Pegem Akademi.
- Kantemir, E. (1997). *Yazılı ve Sözlü Anlatım*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Karatay, H. (2007). “Kelime Öğretimi”. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi* 27(1), 141-153.
- Korkmaz, C. B. (2019). “Metin Sınıflandırması Bağlamında Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Kullanılan Dinleme Metinleri”. *Türkiyat Mecmuası* 29(1), 93-126.
- McCarthy, M. (1990). *Vocabulary*. Oxford: Oxford University Press.
- Nation, I. S. P. (2001). *Learning Vocabulary in Other Language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Nation, I. S. P. (2005). “Teaching Vocabulary”. *Asian EFL Learning Quarterly*, 7(3), 47-54.
- Nurlu, M. ve Sarıca, A. (2015). “İlköğretim Türkçe Ders Kitaplarındaki Sözcük Çalışmalarının Yöntem-Teknik ve Türkçe Öğretimi Kazanımları Açısından İncelenmesi”. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Dergisi* 4(10), 19-37.
- Özçakmak, H. (2019). “Arapça Kökenli Sözcüklerin Türkçe Öğrenmeye Etkisine Dair Öğrenci Görüşleri”. *Turkish Studies Language and Literature* 14(3), 1479-1495.
- Rivers, W. (1983). *Communicating Naturally in a Second Language*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Sarıgül, E. (2017). “Yabancı Dil Öğretiminde Sözcük Öğrenimi ve Öğretimi Sürecine Genel Bir Bakış”. *The Journal of Academic Social Science Studies* 54, 91-104.
- Schmitt, N. (2000). *Vocabulary in Language Teaching*. UK: Cambridge University Press.
- Stahl, S. A. ve Nagy, W. E. (2006). *Teaching Word Meanings*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Tanın, R. (2004). “*Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Sözcük Bilgisi ve Öğretimi*”. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi
- Thornbury, S. (2002). *How to Teach Vocabulary*. Malaysia: Langman.
- Türk Dil Kurumu. (1998). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zimmerman, C. B. (1997). “Historical Trends in Second Language Vocabulary Instruction”. Coady, J. ve Huckin, T. (Ed.) *Second Language Vocabulary Acquisition* içinde, 5-19, Cambridge: Cambridge University Press.